

15

Voor feiten en cijfers
over werkgelegenheid

Jaargang 13, mei 2007

LISA nieuws

2

Het Nieuw Handelsregister (NHR), hoe verder .....

4

2006: Herstel van werkgelegenheid

7

LISA-gegevens toegepast voor extern veiligheidsbeleid

10

Bridgis voegt aan LISA waarde toe

11

De gemeentelijke werkgelegenheidsdynamiek

14

LISA in beeld

LISA column

In opdracht van het LISA-bestuur heeft een werkgroep een korte notitie opgesteld over het Nieuw Handelsregister (NHR). Gevraagd is de verschillen met het NHR, de gevolgen voor LISA en de door LISA te volgen strategie bij het inspelen op deze nieuwe ontwikkeling in kaart te brengen.

Het Nieuw Handelsregister (NHR), hoe verder .....

Het NHR is de uitkomst van een lang proces, dat al in de vorige eeuw begonnen is. Het NHR is de toekomstige basisregistratie bedrijven en instellingen en is een van de 6 basisregisters in Nederland. Het vindt zijn wettelijke basis in de aanpassing van de Handelsregisterwet 1996, die een wijzigingstraject heeft doorlopen. We krijgen nu te maken met de Handelsregisterwet 2007, waar het vraagteken alleen nog maar door een cijfer moet worden vervangen. Dat zou wel eens het cijfer 7 kunnen worden, omdat intussen (3 april) de wet de Eerste Kamer is gepasseerd. Het NHR zal dan weer gewoon het HR worden.

Er is ook een Programma van Eisen Handelsregisterwet 2009 opgesteld waarin staat dat er een stapsgewijze invoering komt, die in 2009 tot de gewenste eindsituatie moet leiden. Bij uitzondering zal het (N)HR al in 2008 beschikbaar moeten komen voor de Belastingdienst.

In het Wetsvoorstel wordt helder aangegeven wie inschrijvingsplichtig zijn, nl. alle ondernemingen en rechtspersonen. Dat betekent dat de huidige niet-inschrijvingsplichtigen wel inschrijvingsplichtig worden. Die groep inventariseert LISA nu nog zelf.

In de wet staat verder een gespecificeerde lijst van authentieke gegevens vermeld, die dan ook als zodanig als authentiek worden gekenmerkt. Gegevens in het NHR zijn dus authentiek, als ze in de wet authentiek genoemd worden.

Voor de vulling van het NHR zal de Minister (bron)registers aanwijzen. Het NHR moet verplicht gebruikt gaan worden door bestuursorganen zoals alle overheden. Ondernemingen hebben in communicatie met overheden het recht te weigeren opgave te doen van basisgegevens. Ze hebben dat immers al gedaan bij het NHR.

NHR en LISA hebben overeenkomsten en verschillen. Het NHR heeft vooral tot doel om de juridische status van de bedrijfsgegevens vast te leggen om rechtszekerheid in het economisch verkeer te garanderen. LISA legt werkgelegenheid en bedrijfsactiviteit op vestigingslocaties vast als basis voor onderzoek en beleid. NHR legt geen werkgelegenheid vast. LISA bevat alle bedrijven waar betaald werk wordt verricht. NHR bevat ook veel "lege" vestigingen in zakelijk beheer. LISA gebruikt het HR als basis en verrijkt dat met eigen gegevens. Daarmee wordt een prima

Column door
Ben Herfst
(bestuurslid LISA)

basis gecreëerd voor onderzoek en beleid. LISA levert o.a. statistieken die geschikt zijn voor trendanalyse (zie www.lisa.nl).

Regionale LISA-registerhouders, die tot de overheid behoren, mogen aan bedrijven geen gegevens meer vragen die al in het NHR zijn opgenomen. De overige (niet-overheids-)registers hebben die beperking niet. Overheden moeten flink investeren om hun aansluiting op de basisregistraties te organiseren. Hierbij wordt vaak gedacht aan het opzetten van een interne basisregistratie die kan communiceren met de externe registers. Voor de bedrijvenregisters zou de regionale registerhouder daarbij in z'n eigen organisatie een belangrijke rol kunnen spelen door het voortouw te nemen.

De verschillen tussen LISA en NHR zijn en blijven dus groot. Alle redenen voor LISA om op de ingeslagen weg door te blijven gaan: verdere verbetering van de kwaliteit van de gegevens en vergroting van het marktaandeel. Daardoor zal LISA er in slagen om nog vele jaren een waardevol gegevensbestand te kunnen aanbieden voor al die afnemers die de waarde al hebben ervaren of nog zullen gaan ervaren.

De aansluiting tussen NHR en niet-overheidsorganen zoals de Stichting LISA, die wel te maken krijgen met het NHR, is nog niet ideaal. De ervaringen van LISA met het NHR-project en met z'n voorganger het BBR-traject, zijn die van veel geduld en weinig informatie. LISA heeft z'n hulp aangeboden bij het op poten zetten van de sectorale knooppunten (plaatsen waar mutaties worden verzameld en vervolgens doorgegeven aan NHR) of bij het initieel vullen van het NHR. LISA hoopt dat ook NHR de betekenis van LISA op waarde zal gaan schatten en op dit aanbod zal ingaan.

Het NHR een eerste keer vullen is niet al te moeilijk, maar (het organiseren van) het onderhoud van de gegevens is een klus op zich, die heel vaak ernstig wordt onderschat. LISA kan -mede door z'n vele contacten en z'n jarenlange ervaring met bedrijfsgegevens- bij die organisatie zeker een rol van betekenis spelen, waardoor ook de kwaliteit van het NHR kan groeien.

KORTOM: (N)HR IS GEEN VERVANGING VAN LISA EN ZAL DAT OOK NIET WORDEN, WAARDOOR LISA ZIJN MEERWAARDE ZAL BLIJVEN BEHOUDEN.

2006: Herstel van werkgelegenheid

Gerben Huijgen, I&O Research/LISA Projectorganisatie

In 2006 is de werkgelegenheid in Nederland met 0,8% toegenomen. Dit blijkt uit cijfers van LISA, het landelijk databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaalde arbeid wordt verricht. Na een werkgelegenheidsdaling in de jaren 2003, 2004 en 2005 laat 2006 weer een toename van de werkgelegenheid zien. Flevoland, Zeeland en Noord-Brabant kennen de grootste werkgelegenheidsgroei, Zuid-Holland wordt daarentegen geconfronteerd met een afname van het aantal banen.

Afname werkgelegenheid omgebogen in groei aantal banen

Als gevolg van de conjuncturele neergang daalde in de periode 2003-2005 de vraag naar arbeidskrachten. De werkgelegenheidscijfers over 2006 laten na deze periode van laagconjunctuur, een herstel zien. In absolute termen steeg het aantal werkzame personen vorig jaar met 63.000. Dit komt overeen met een stijging van 0,8%. Het totaal aantal werkzame personen (inclusief uitzendkrachten) komt in 2006 uit op ongeveer 7.558.000. De werkgelegenheid is verspreid over bijna 935.000 vestigingen. Dit aantal is ten opzichte van 2005 met circa 25.000 vestigingen relatief sterk toegenomen: +2,7%.

Aantal werkzame vrouwen groeit bovengemiddeld

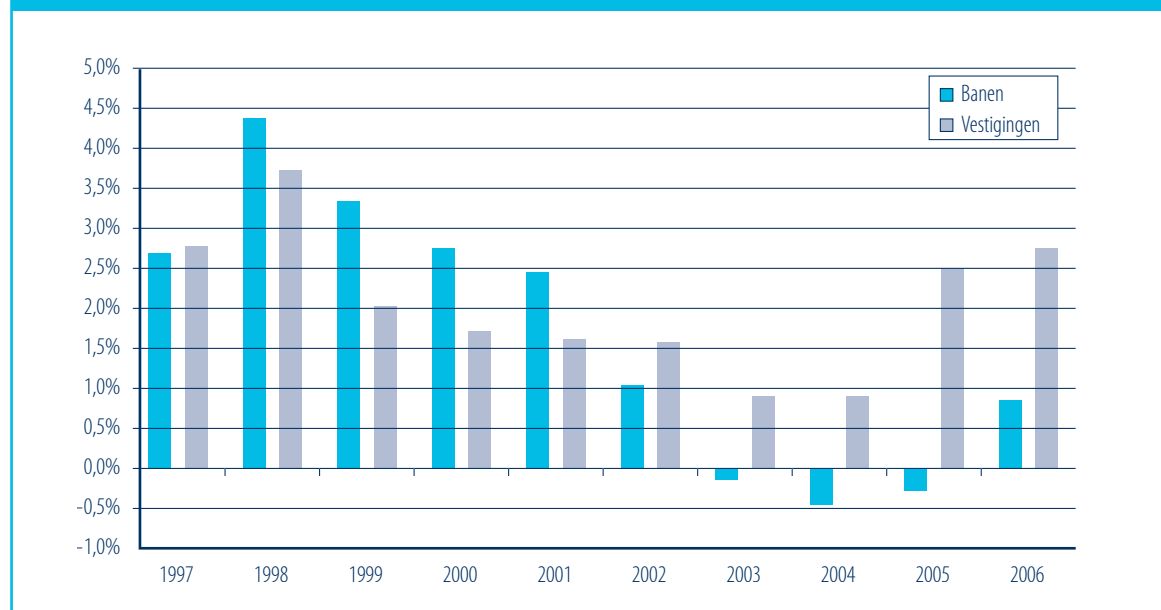
In de afgelopen jaren is het aantal werkzame vrouwen sneller gegroeid dan het aantal werkzame mannen. Ook in 2006 was dit het geval. Het aantal werkzame vrouwen groeide vorig jaar met 1,2%, terwijl de groei van het aantal werkzame mannen op 0,5% blijft steken. Hoewel vrouwen in de totale werkgelegenheid met 42,7% nog wel zijn ondervertegenwoordigd, neemt dit aandeel wel elk jaar verder toe (in 1996 was dat nog 38,7%). Vooral de groei van het aantal banen in de zorgsector heeft bijgedragen aan het grotere aandeel vrouwen dat banen vervult.

In totaal betreft 86% van alle arbeidsplaatsen een betrekking van 12 uur of meer. Dit aantal "grote banen" is in 2006 toegenomen met zo'n 44.000 (0,7%); het aantal "kleine banen", (mensen die minder dan 12 uur per week werken) met 18.000 (1,8%).

Groot banenverlies industrie

Zeven van de twaalf onderscheiden sectoren hebben in 2006 een hoger aantal werkzame personen dan in 2005. De overige sectoren laten een daling zien van de werkgelegenheid. Zowel absoluut als relatief is de zakelijke dienstverlening met een toename van ruim 34.000 arbeidsplaatsen

Figuur 1:
Jaarlijkse groei van het aantal werkzame personen en aantal vestigingen in Nederland (1997-2006)

(3,2%) de grootste winnaar. Ook de zorg heeft met een toename van 24.000 banen een forse groei van de werkgelegenheid laten zien (2,2%). Andere sectoren met een werkgelegenheidsgroei boven het Nederlands gemiddelde zijn de bouw (1,1%), de horeca (1,2%), de onderwijssector (1,4%) en overige dienstverlening (waartoe onder andere cultuur en recreatie behoren, 1,1%).

In de industrie en bij de financiële instellingen is de werkgelegenheid met meer dan 1% gedaald. Met name de daling van meer dan 10.000 banen in de industrie is aanzienlijk. Andere sectoren waar banen verloren zijn gegaan, zijn de landbouw (-1.100), transport/communicatie (-3.000) en de overheid (-6.000).

Net als in 2005 zijn de zakelijke dienstverlening en de zorg de belangrijkste sectoren voor de groei van de Nederlandse werkgelegenheid. Het belang van de industrie is in 2006 verder afgenomen. De impact van de bezuinigingen bij de overheid werd in 2005 reeds zichtbaar door een daling van de werkgelegenheid met bijna 7.000 banen. In 2006 zet deze trend zich verder voort. De werkgelegenheid is er namelijk met ruim 6.000 arbeidsplaatsen afgenomen.

Aantal vestigingen en werkzame personen in Nederland naar sector (2006)

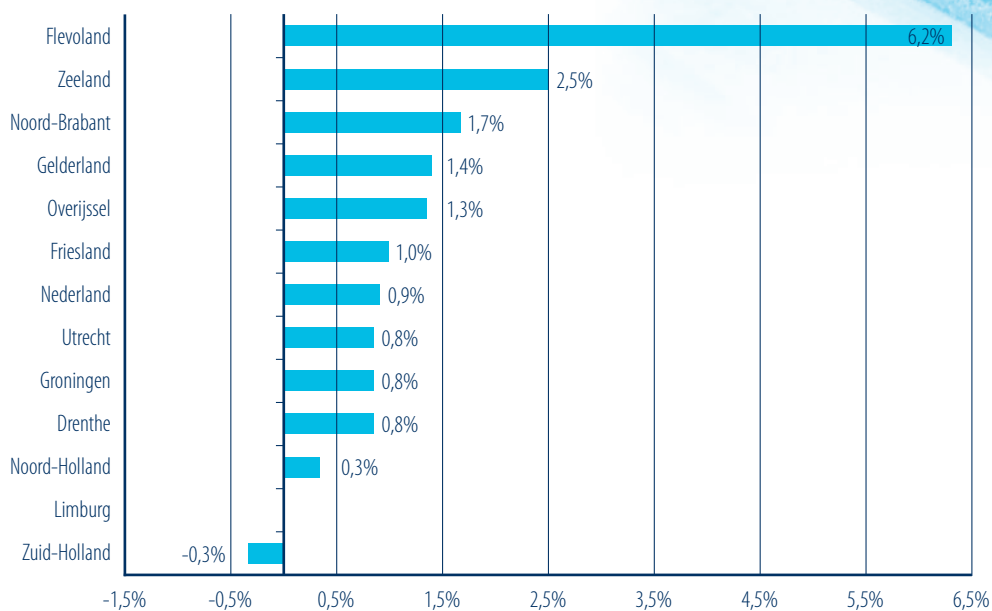
Sector	Vestigingen Absoluut	Werkzame personen			
		Absoluut	% in totaal	Groei abs. 2005-2006	Groei % 2005-2006
Landbouw & visserij*	87.800	270.560	3,6%	-1.070	-0,4%
Industrie	54.150	937.090	12,4%	-10.550	-1,1%
Bouw	86.730	474.070	6,3%	5.040	1,1%
Handel	227.770	1.351.970	17,9%	10.630	0,8%
Horeca	46.060	312.520	4,1%	3.730	1,2%
Transport & communicatie	34.660	473.110	6,3%	-2.960	-0,6%
Financiële instellingen	20.450	245.890	3,3%	-4.030	-1,6%
Zakelijke diensten	207.090	1.104.860	14,6%	34.140	3,2%
Overheid	3.540	437.060	5,8%	-6.370	-1,4%
Onderwijs	26.380	483.590	6,4%	6.600	1,4%
Zorg	53.880	1.125.070	14,9%	24.140	2,2%
Overige diensten	86.280	342.280	4,5%	3.660	1,1%
Totaal	934.780	7.558.040	100,0%	62.950	0,8%

* De landbouwcijfers zijn grotendeels afkomstig van het CBS. De gegevens van 2006 zijn door LISA opgestelde prognoses.

Regionale verschillen groot

De provincie Flevoland en in mindere mate de provincies Zeeland en Noord-Brabant hebben zich in 2006 qua werkgelegenheid relatief gunstig ontwikkeld. Het aantal banen is er met respectievelijk 6,2%, 2,5% en 1,7% toegenomen ten opzichte van 2005. Daarnaast onderscheiden de provincies Gelderland en Overijssel zich positief. Provincies die behoorlijk achterblijven bij de landelijke werkgelegenheidsontwikkeling zijn Limburg (aantal banen t.o.v. van 2005 constant) en Zuid-Holland (een daling van 0,3% in het aantal banen).

Figuur 2:
Werkgelegenheidsontwikkeling 2005-2006 per provincie

LISA-gegevens toegepast voor extern veiligheidsbeleid

Maarten Bergmeijer, provincie Utrecht

De werkgelegenheidsgegevens in LISA zijn gebruikt om de gemiddelde aanwezigheid van personen in kaart te brengen. Overheden kunnen deze kaarten gebruiken voor de uitvoering van het externe veiligheidsbeleid.

Twee stagiairs van de Hogeschool Utrecht* hebben met behulp van LISA-bedrijfsgegevens de spreiding van personen in beeld gebracht op alle Utrechtse bedrijventerreinen in de dag- en de nachtsituatie. Het onderzoek vloeit voort uit het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid (PUEV) dat de Provincie Utrecht heeft vastgesteld voor de periode 2006-2010. Hiermee hebben de provincie en de gemeenten in Utrecht een instrument beschikbaar om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen beter rekening te kunnen houden met externe veiligheid.

Het resultaat bestaat uit een databestand met adresgegevens en aanwezigheidsgegevens die door middel van een GIS-applicatie tot een dichtheidskaart kan worden verwerkt.

Een dergelijke kaart kan gebruikt worden voor verschillende doeleinden, zoals het gebruik van de gegevens voor QRA's (Quantitative Risk Analysis), als bouwsteen voor een nog uit te werken signaleringskaart op het gebied van ruimtelijke ordening om te beoordelen in hoeverre er rekening moet worden gehouden met externe veiligheid en voor demografisch onderzoek.

De aanwezigheid van mensen is bepaald uit het gemiddeld aantal personen op werklocaties en woonlocaties, de bezoekersaantallen en de gemiddelde verblijfstijd van mensen op een locatie. Daarbij is onderscheid gemaakt in de dag- en de nachtsituatie.

Er is een stappenplan opgesteld om de dichtheden te berekenen. De benodigde basisgegevens waren:

- ACN adreslocaties, postcodes en huisnummer en coördinaten van BRIDGIS
- de branche-informatie van de bedrijfsactiviteit van vestigingen uit het LISA-register van de provincie Utrecht
- het aantal werknemers, fulltime en parttime per vestiging uit het LISA-bestand
- de locatie van bedrijventerreinen en kantoorlocaties uit het Utrechtse IBIS-bestand. In IBIS zijn de bedrijventerreinen en kantoorlocaties gedefinieerd.

Om het gemiddeld aantal werknemers op bedrijfsvestigingen te bepalen is gebruik gemaakt van correctiefactoren per branche afkomstig uit onderzoek van BRIDGIS en uit eigen onderzoek. Dit is nodig omdat het aantal

personen dat zich daadwerkelijk op de locatie bevindt per branche verschilt. Vervolgens is het gewogen aantal werknemers berekend door een kwart van het aantal parttimers op te tellen bij het aantal fulltimers.

Het bepalen van het aantal bezoekers is lastiger omdat daar maar weinig gegevens over bekend zijn. Bij werklocaties is ervoor gekozen om grote bedrijven met 100 of meer medewerkers telefonisch hierover te ondervragen. Voor de detailhandel is een factor 2 aangenomen t.o.v. het gewogen aantal arbeidsplaatsen bij het berekenen van het bezoekersaantal. Voor bedrijven in de SBI-afdelingen 55 (horeca), 80 (onderwijs) en 85 (zorginstellingen) zijn normeringen gebruikt o.a. uit de 'Anker-studie' van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

De aanwezigheid van bezoekers verschilt in de dag- en de nachtperiode, vooral op bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Voor kantoorlocaties is een correctie toegepast voor de verblijfstijd. Uit gegevens van TNO zijn voor verschillende deelbranches fracties bekend waarmee de aanwezigheidspercentages van personen berekend kunnen worden.

Voor adreslocaties zonder bedrijfsactiviteit is de woonfunctie verondersteld waarbij uitgegaan is van 2,4 bewoners per woning (naar onderzoek van Haskoning).

In dit onderzoek is vooralsnog geen rekening gehouden met tijdelijke of dynamische verblijfplaatsen zoals uitgaanscentra, sportaccommodaties en locaties met dagtoerisme.

De bestanden met aanwezigheidsgegevens en adreslocaties zijn gekoppeld op basis van postcode en huisnummer. Deze koppeling gaat in 95% van de gevallen goed. Adressen met afwijkende huisnummertoevoegingen koppelen gewoonlijk slechter. In die gevallen zijn de toevoegingen achterwege gelaten. Iedere locatie krijgt zo een waarde van het aantal aanwezige personen. Vervolgens zijn de dichtheden per hectare bepaald door de aantallen aanwezigen op te tellen in een raster van 100 bij 100 meter (1 hectare).

Hoewel er op een aantal punten aannames zijn gedaan die de betrouwbaarheid van de resultaten beïnvloeden en de basisinformatie nooit 100% foutloos is, geeft het resultaat de mogelijkheid om deze gegevens in te voeren in een QRA (kwantitatieve risico analyse) voor het bepalen van het groepsrisico in een gebied.

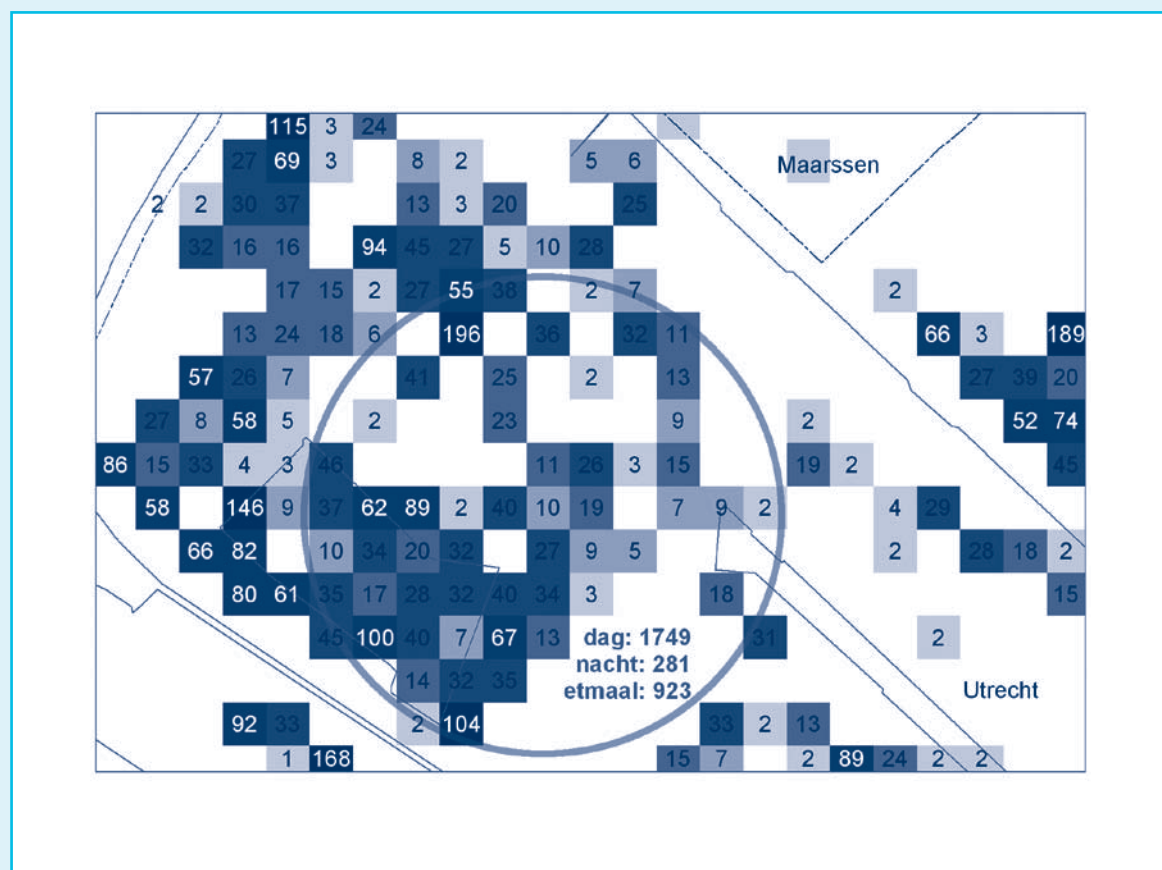
De gegevens zullen onderdeel vormen van een aandachtskaart voor externe veiligheid, waarop zowel de risicobronnen, de bebouwingsdichtheden, de verblijfstijden als de invloedsgebieden rond risicobronnen zijn weergegeven.

De provincie stelt deze gegevens beschikbaar aan gemeenten, zodat deze in de ontwikkeling van de ruimtelijke plannen en bij de verlening van milieuvergunningen sneller het groepsrisico in een gebied kunnen bepalen.

* Bron: Rogier van Spengen, Niek Geurts, Dichthedenonderzoek Provincie Utrecht 2007.

Signaleringskaart

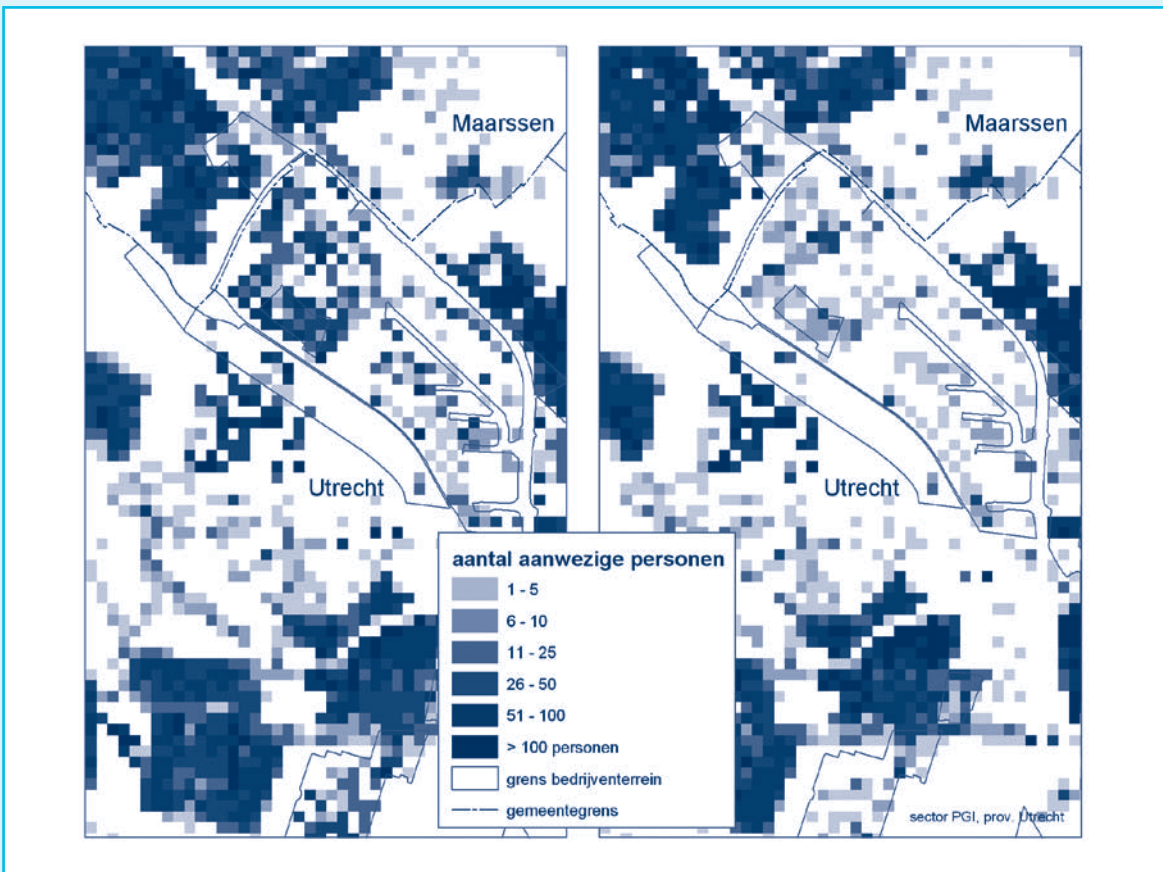
Met een signaleringskaart kan, bij de aanvraag van een nieuwe inrichting, in een bepaalde straal om het object heen (de risicocirkel), nagegaan worden wat het gemiddeld aantal aanwezige personen is. Ook worden gebieden met lage dichtheid zichtbaar, die mogelijk geschikter zijn voor de aanleg van een risicovol object.

Dichthedenkaarten dagsituatie (links) en nachtsituatie (rechts).
 Het verschil in aantal aanwezige personen op en rond bedrijventerrein
 Lage Weide in Utrecht-Noord, wijkt overdag sterk af van de nachtsituatie.

LISA brengt haar producten op de markt via een drietal kanalen, I&O Research, ABF en Bridgis. In dit artikel legt Bridgis uit welke producten en diensten zij aanbiedt op basis van LISA-data.

Bridgis voegt aan LISA waarde toe

Cees Guikers, Bridgis

Bridgis werkt al bijna 10 jaar aan toegevoegde waarde op het LISA-register. Destijds ontstonden de eerste contacten n.a.v. de behoefte van RIVM aan betrouwbare populatiegegevens t.b.v. risicoberekeningen rond Schiphol. In de jaren daarna zijn de toepassingen gegroeid in soort en aantal. Tijd voor een overzicht.

Geografisch Datawarehouse

LISA is een uniek en waardevol bestand. De registratie van werkgelegenheid op vestigingsniveau in zowel de publieke als private sector en vrije beroepen is enig in zijn soort. Er ontstaat nog meer waarde zodra de gegevens ook geografisch op adresniveau kunnen worden gebruikt en gecombineerd met gegevens over huishoudens. Bridgis maakt deze combinaties mogelijk in een geografisch datawarehouse waarin weerbarstige problemen worden overwonnen die voortkomen uit verschillen in peildata, schrijfwijzen van adressen etc. Dankzij deze combinaties wordt LISA al vele jaren gebruikt in belangrijke systemen op het gebied van externe veiligheid.

Geo Service Centre

In de nabije toekomst zullen data en informatiediensten vrijwel volledig gebaseerd zijn op het concept van Server Oriented Architecture (SOA). Data bij de bron en gebruik op afstand met webservices daartussen. Bridgis investeert al enkele jaren in de ontwikkeling van dit concept door op het Geografisch Datawarehouse allerlei dataservices te zetten waarmee een grote variëteit aan applicaties kan worden ondersteund. Zo wordt het datamagazijn op line toegankelijk voor een in principe oneindig aantal applicaties. Wij noemen dit ons Geo Service Centre en LISA is daarvan een gewaardeerd onderdeel.

DSP

Bridgis realiseert zelf geen applicaties. DSP is de uitzondering die deze regel bevestigt. DSP (Data Service Providing) is een online datashop waar inmiddels ongeveer 150 gebruikers op zijn aangesloten. Daaronder alle grote advies- en ingenieursbureaus. Zij kunnen met DSP snel en eenvoudig de data bestellen die zij in een project nodig hebben, ook van de gebieden die zij zelf eerst hebben bepaald, zoals bijvoorbeeld hindercontouren rond objecten.

Webservices

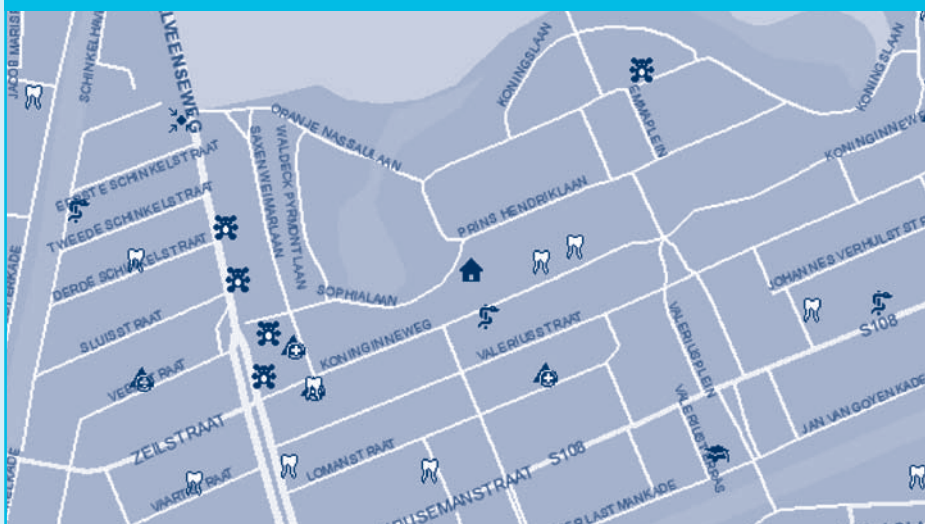
Webservices zijn kleine stukjes code die door bouwers van applicaties kunnen worden verwerkt in hun toepassingen. Bridgis introduceert eind april een reeks standaard adres- en kaartservices. Daarmee wordt een volgende stap gezet op weg naar een breed gebruik van het Geo Service Centre en de databestanden die daarin zijn opgenomen. Ook van LISA.

Een groeiend aantal applicaties maakt gebruik van het Geo Service Centre. Enkele sprekende voorbeelden illustreren de breedte van de mogelijkheden (niet in alle voorbeelden wordt LISA ingezet):

- Consumenten zien op www.woonkrant.nl welke voorzieningen in de omgeving van een woning aanwezig zijn.
- ERA-makelaars selecteren adressen voor hun buurtmailingen.
- Het Kabel en Leidingen Informatiecentrum (KLIC) controleert de ligging van adressen bij voorgenomen graafwerkzaamheden.
- Het Nederlands Bureau voor Waardering van Onroerende Zaken (NBWO) ondersteunt haar taxatierapporten met kaartinformatie.
- Uitgeverij Zwijsen biedt een lesmethode aardrijkskunde voor de bovenbouw van het basisonderwijs.

Voor meer informatie: info@bridgis.nl of telefoon (0344) 636 242.

Voorbeeldkaart van publieke voorzieningen in de omgeving van een te koop staande woning

Legenda voorzieningenkaart Publiek

Politie	Fysiotherapie
Basisonderwijs	Kinderopvang
Voortgezet onderwijs	Wijkcentrum
Ziekenhuis	Bibliotheek
Huisarts	Zwembad
Tandarts	Sporthal

De gemeentelijke werkgelegenheidsdynamiek

In elke gemeente van een industrie- naar een diensteneconomie?

Gerben Huijgen, I&O Research, LISA Projectorganisatie

Al jarenlang neemt het belang van de industrie in de totale werkgelegenheid in Nederland af. In 1996 bedroeg het aandeel banen in de industrie nog meer dan 16 procent. Eén op de zes banen in Nederland was dus een industriebaan. In de periode 1996-2006 is het belang van de industrie voor de Nederlandse werkgelegenheid fors afgenomen en bedraagt nu nog zo'n 12 procent. De afname in de industrie is gecompenseerd door de groei van werkgelegenheid in de dienstverlening (profit en non profit).

Aan de hand van LISA-materiaal is onderzocht of er in deze dynamiek in de werkgelegenheidsontwikkeling een regionaal patroon te ontdekken is. Dit is gedaan aan de hand van de veranderingen in de belangrijkste sector per gemeente in de periode 1996-2006. Per gemeente is bepaald welke sector het grootst is en of hierin een verandering is opgetreden.

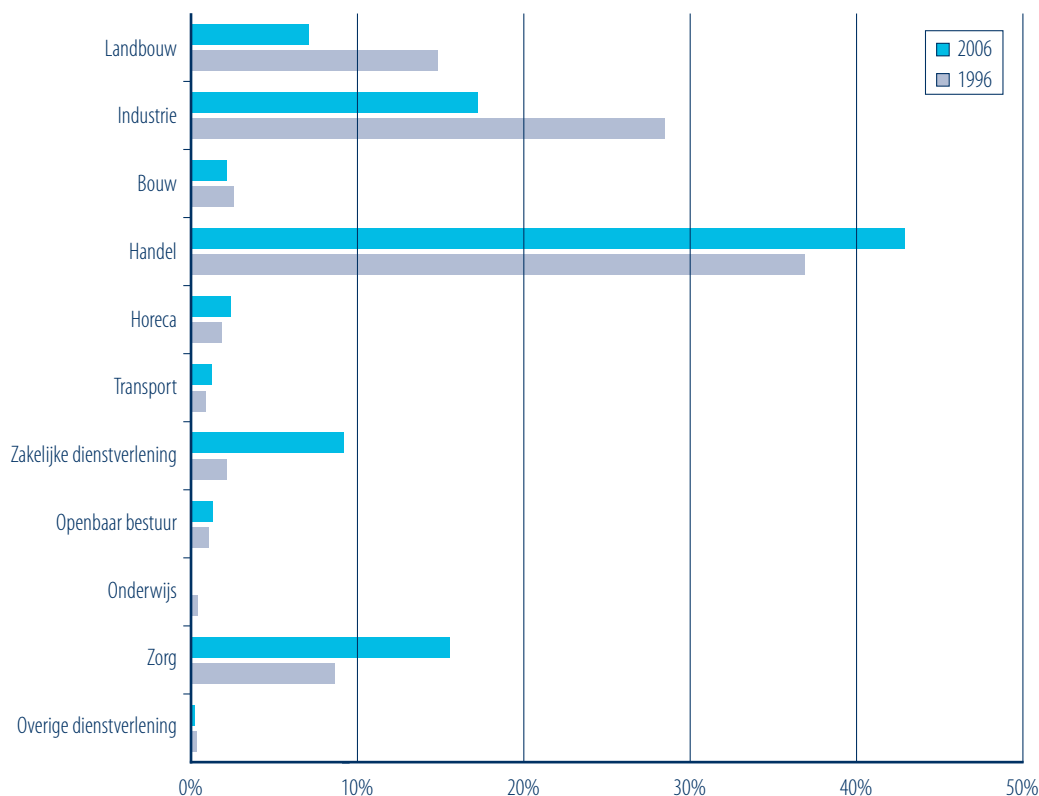
Handel blijft dominante sector

Figuur 1 laat zien dat zowel in 1996 als in 2006 de handel in ongeveer 40 procent van de 458 gemeenten de grootste sector is. Voor landbouw en industrie geldt dat het aantal gemeenten waarin deze sectoren het grootst zijn, fors is gedaald. In 1996 was in 29 procent van de gemeenten de industrie de grootste sector. In 2006 is dit aandeel afgenomen tot 17 procent. Voor sectoren als zakelijke dienstverlening en zorg geldt het omgekeerde. Er zijn in 2006 aanzienlijk meer gemeenten dan in 1996 waar deze sectoren het grootst zijn. Zorg is in 16 procent van de gemeenten de grootste sector.

Figuur 1:

Verdeling van gemeenten naar dominante sector, 1996 en 2006

Van industrie naar industrie en handel

Omdat met name het belang van de industrie is afgenomen is een analyse gemaakt van het belang van deze sector per gemeente. In 1996 waren er 132 gemeenten (huidige gemeente-indeling) waar de industrie de belangrijkste sector was. Voor ongeveer de helft (67 gemeenten) geldt dat industrie ook in 2006 de grootste sector is gebleven. Nederland telt daarnaast 65 gemeenten waar in 1996 de industrie de belangrijkste sector was en er een wisseling heeft plaatsgevonden naar een andere sector. Interessant is wat de huidige belangrijkste sector is in deze gemeenten. Een logische verwachting zou zijn dat deze gemeenten vooral meer werkgelegenheid in de dienstensectoren hebben gekregen. Onderstaande tabel laat zien dat dit slechts in enkele gevallen zo is. Bij 41 van de 65 gemeenten heeft de sector handel de rol van de industrie als grootste sector overgenomen. Voor dertien gemeenten geldt dat de zorg nu het grootst is en in vier gevallen is de zakelijke dienstverlening het grootst geworden.

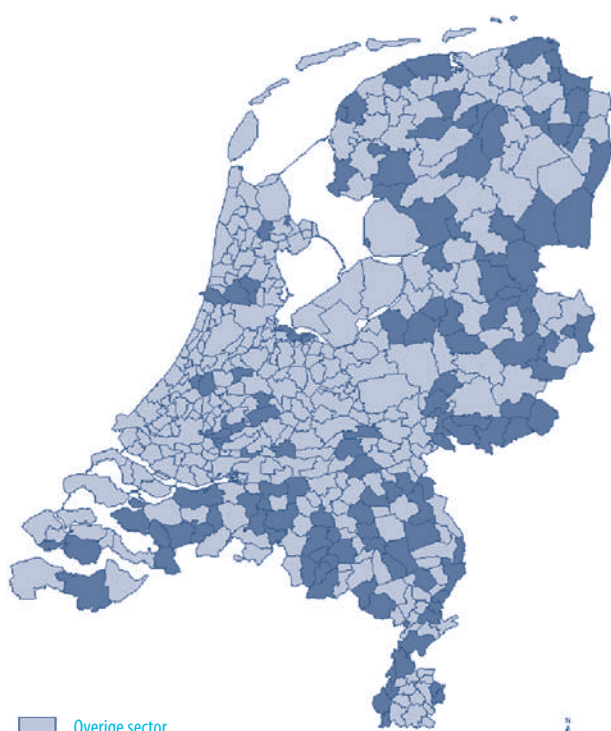
Tabel 1

De grootste sector in 2006, selectie van gemeenten waar in 1996 industrie de grootste sector was

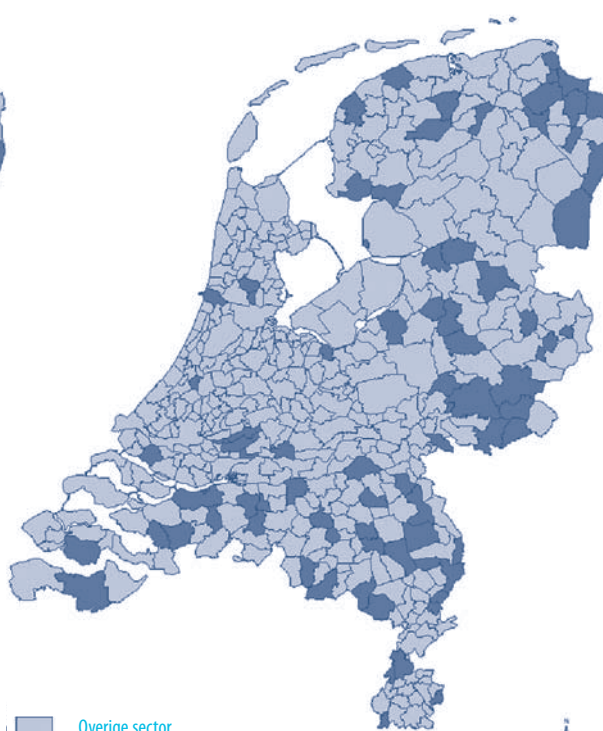
Grootste sector	Aantal gemeenten
Landbouw	1
Bouw	2
Industrie	67
Handel	41
Horeca	1
Zakelijke dienstverlening	4
Openbaar bestuur	2
Zorg	13
Totaal	132

Grootste sector per gemeente, 1996

Grootste sector per gemeente, 2006

Overige sector
Sector industrie

Overige sector
Sector industrie

De kaarten op pagina 12 laten zien in welke gemeenten industrie de grootste sector is in 1996 en 2006. De kaarten laten zien dat de gemeenten waar de industrie de grootste sector is over heel Nederland verspreid liggen. Wel valt op dat er in midden Nederland en Flevoland nauwelijks gemeenten zijn waar de industriesector het grootst is. Tien jaar later liggen de gemeenten met de industrie als grootste sector buiten de Randstad. Met name in meer perifere gebieden als Oost-Groningen, de Achterhoek en de zuidelijke provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg vinden we nog gemeenten waar de industrie de belangrijkste werkverschaffer is. In de drie Randstadprovincies en Flevoland komen momenteel nauwelijks gemeenten voor waar de industrie de belangrijkste sector is.

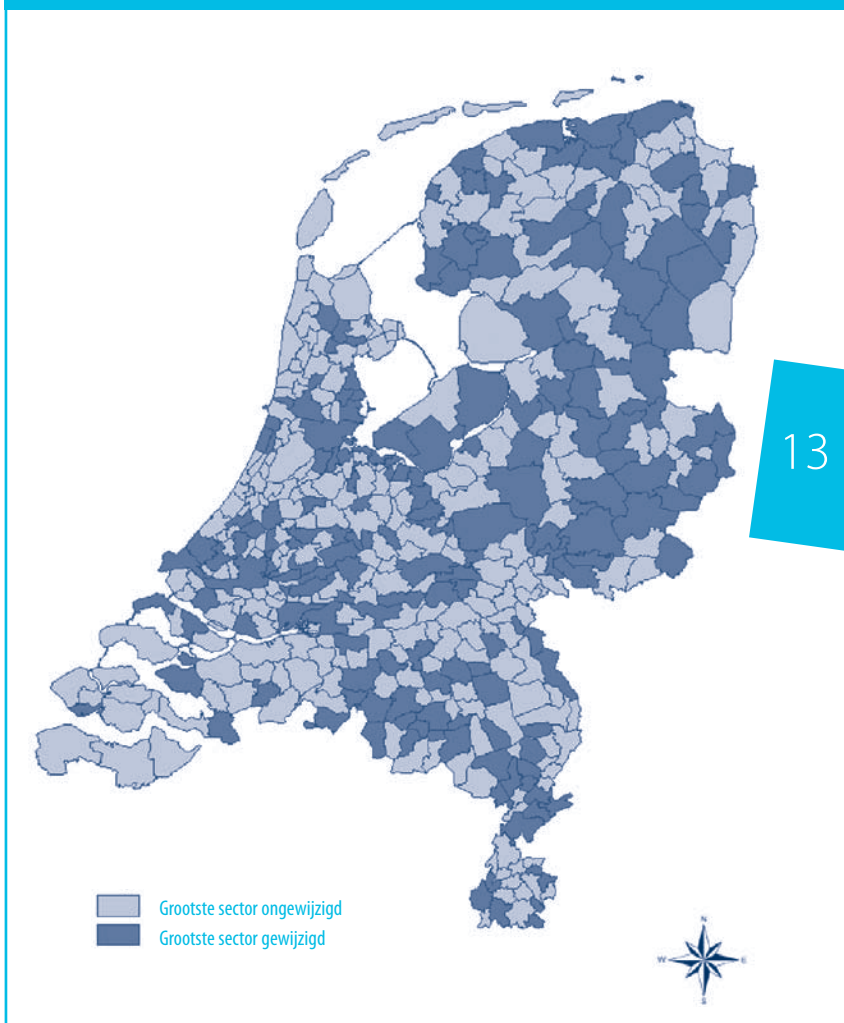
De kaart rechts geeft aan in welke gemeente er in de periode 1996-2006 een verschuiving heeft plaatsgevonden van de belangrijkste sector. Bij zo'n vier op de tien gemeenten heeft in de afgelopen jaren een verschuiving plaatsgevonden van de grootste sector. De kaart laat geen duidelijk ruimtelijk patroon zien. Zowel binnen als buiten de Randstad liggen gemeenten waar een verschuiving van de belangrijkste sector heeft plaatsgevonden.

Samengevat

In vier op de tien gemeenten is de handel de belangrijkste sector. Het aantal gemeenten waarbij de industrie de belangrijkste sector is, is in de afgelopen 10 jaar afgenomen. Met name in de Randstad zijn in 2006 nauwelijks meer gemeenten te vinden waar de industrie de grootste banenproducent is. Bij gemeenten waar de industrie in 1996 nog de belangrijkste sector was, heeft in de meeste gevallen een verschuiving plaatsgevonden naar de handel. Veertig procent van gemeenten hebben in de afgelopen tien jaar een verschuiving van de belangrijkste sector laten zien. De verschuivingen hebben zich zowel binnen als buiten de Randstad voorgedaan.

Verschuiving grootste sector, 1996-2006

Werkgelegenheid per COROP-regio, gerangschikt naar procentuele groei aantal banen 2005-2006

Regio	2005	2006	Aandeel 2006	Groei 2005-2006
Flevoland	143.120	151.970	2,0%	6,2%
Zeeuwsch-Vlaanderen	48.990	50.290	0,7%	2,7%
Overig Zeeland	119.110	121.930	1,6%	2,4%
Noordoost-Noord-Brabant	321.990	329.590	4,4%	2,4%
Zuidoost-Friesland	87.070	89.050	1,2%	2,3%
Zuidoost-Noord-Brabant	366.000	373.860	4,9%	2,1%
Zuidwest-Drenthe	56.450	57.560	0,8%	2,0%
Noord-Overijssel	166.380	169.510	2,2%	1,9%
Alkmaar en omgeving	92.210	93.910	1,2%	1,8%
Veluwe	307.200	312.480	4,1%	1,7%
Oost-Groningen	53.320	54.200	0,7%	1,7%
Achterhoek	173.580	176.290	2,3%	1,6%
Arnhem/Nijmegen	322.010	326.090	4,3%	1,3%
Oost-Zuid-Holland	120.190	121.680	1,6%	1,2%
West-Noord-Brabant	281.320	284.540	3,8%	1,1%
Twente	271.420	274.390	3,6%	1,1%
Zuidoost-Drenthe	67.200	67.930	0,9%	1,1%
Zuidwest-Friesland	44.420	44.890	0,6%	1,1%
Zuidwest-Overijssel	64.480	65.160	0,9%	1,1%
IJmond	75.740	76.480	1,0%	1,0%
Het Gooi en Vechtstreek	108.980	109.900	1,5%	0,8%
Utrecht	617.190	622.310	8,2%	0,8%
Overig Groningen	182.990	184.380	2,4%	0,8%
Noord-Limburg	131.450	132.360	1,8%	0,7%
Zuidwest-Gelderland	99.880	100.500	1,3%	0,6%
Groot-Amsterdam	739.820	744.110	9,8%	0,6%
Zuidoost-Zuid-Holland	161.820	162.710	2,2%	0,5%
Midden-Limburg	102.880	103.210	1,4%	0,3%
Midden-Noord-Brabant	195.140	195.720	2,6%	0,3%
Noord-Friesland	141.860	142.240	1,9%	0,3%
Agglomeratie Leiden en Bollenstr	151.960	152.330	2,0%	0,2%
Groot-Rijnmond	563.430	561.610	7,4%	-0,3%
Delft en Westland	104.400	104.010	1,4%	-0,4%
Zaanstreek	60.800	60.570	0,8%	-0,4%
Zuid-Limburg	266.110	264.900	3,5%	-0,5%
Noord-Drenthe	72.990	72.650	1,0%	-0,5%
Agglomeratie Haarlem	88.330	87.620	1,2%	-0,8%
Agglomeratie 's-Gravenhage	359.480	354.470	4,7%	-1,4%
Delfzijl en omgeving	19.420	19.140	0,3%	-1,4%
Kop van Noord-Holland	143.950	141.530	1,9%	-1,7%
Nederland	7.497.085	7.560.076	100,0%	0,8%

Beschikbare gegevens

Per vestiging zijn de volgende gegevens beschikbaar:

Naam, vestigingsadres, correspondentieadres, activiteitencode (SBI 1993), aantal mannen fulltime, vrouwen fulltime, mannen parttime, vrouwen parttime (absolute gegevens op vestigingsniveau worden alleen geleverd door middel van een grootteklasse of via aggregaties). De werkgelegenheid is inclusief uitzendkrachten. Op basis van deze gegevens is elke denkbare statistiek mogelijk, eventueel gekoppeld met andere gegevensbestanden. LISA behoudt zich ten aanzien van het landelijk register LISA en de daarin opgenomen gegevens alle auteurs- en databankrechten voor.

Omvang bestand

In onderstaande tabel is opgenomen van welke gebieden het LISA-bestand 2006 informatie biedt. Vergelijkbare statistische informatie is er ook voor de periode 1996 t/m 2005.

gebied omschrijving	aantal	minimum	vestigingen maximum	totaal
6 positie postcodegebied	276.162	1	230	934.780
4 positie postcodegebied gemeente	4.022	1	3.524	
COROP-gebieden	458	90	64.170	
Provincies	40	2.613	93.886	
	12	22.276	190.072	

Toelichting: het aantal 4 positie postcodegebieden waar vestigingen zijn is in LISA 4.022. Het aantal vestigingen per gebied varieert van 1 tot 3.524. Het totale LISA-bestand van 2006 bevat 934.780 vestigingen. CBS Landbouwtellingen zijn beschikbaar op het niveau van gemeenten (en hoger).

Informatie en/of bestellingen LISA

Voor informatie over LISA en het bestellen van onder andere statistische gegevens, steekproeftrekkingen, bestandsverrijkingen kunt u zich wenden tot de LISA Projectorganisatie en Bridgis BV. Voor koppelingen van het LISA-bestand met bijvoorbeeld geografische databestanden kunt u contact opnemen met Bridgis BV.

LISA Projectorganisatie:
Stationsplein 11
Postbus 597
7500 AN Enschede
Tel.: (053) 482 50 80
Fax: (053) 482 50 81
E-mail: info@lisa.nl
Internet: www.lisa.nl

Bridgis BV:
Sint Walburgkerkpad 3
Postbus 71
4000 AB Tiel
Tel.: (0344) 636 242
Fax: (0344) 636 246
E-mail: info@bridgis.nl
Internet: www.bridgis.nl

Colofon

LISA Nieuws is een uitgave van de Stichting LISA die als doel heeft het beschikbaar hebben van informatie over vestigingen en werkgelegenheid in geheel Nederland, primair ten behoeve van onderzoek en beleid. De Stichting vertegenwoordigt de regionale registerhouders die de informatie verzamelen, behouden en in LISA inbrengen.

Redactie: Maarten Bergmeijer, Gerben Huijgen, Freerk Viersen

Ontwerp en realisatie: De Cock Design, Tilburg

Deze uitgave is verzorgd door de LISA Projectorganisatie. Overname van tekst en cijfermateriaal is alleen toegestaan ten behoeve van niet-commercieel gebruik onder bronvermelding. Hoewel bij de uitgave de uiterste zorg is nagestreefd kan voor eventuele aanwezigheid van (zet)fouten en onvolledigheden geen aansprakelijkheid worden aanvaard.

Bestuur Stichting LISA

P.J. Vriens, voorzitter
drs. F. Viersen, secretaris
drs. G. Scholtens, penningmeester
ir. B.A. Herfst
drs. M. Bergmeijer

Regionale bronhouders LISA

Werkgelegenheidsregister Provincie Groningen
Werkgebied: Provincie Groningen (excl. Stad Groningen)
mevr. M.S.B. Joustra
Tel.: (050) 316 40 51
E-mail: m.s.b.joustra@provinciegroningen.nl

Werkgelegenheidsregister Gemeente Groningen
Werkgebied: Gemeente Groningen
dhr. T.H. Sniijders
Tel.: (050) 367 70 16
E-mail: t.sniijders@dia.groningen.nl

Werkgelegenheidsregister Fryslân
Werkgebied: Provincie Fryslân
Dhr. M. Holkema
Tel.: (058) 292 53 85
E-mail: m.j.holkema@fryslan.nl

Drentse Werkgelegenheids-Enquête (DWE)
Werkgebied: Provincie Drenthe
dhr. R. Haverkate
Tel.: (0592) 36 55 55
E-mail: r.haverkate@drenthe.nl

Bedrijven- en Instellingenregister Overijssel (BIRO)
Werkgebied: Provincie Overijssel
dhr. J. Bos
Tel.: (038) 499 94 52
E-mail: BIRO@overijssel.nl

Vestigingenregister Flevoland
Werkgebied: Provincie Flevoland
dhr. P.M. Smeenk
Tel.: (0320) 265 317
E-mail: smeenk@flevoland.nl

RMO Noordwest-Holland
Werkgebied: KvK voor Noordwest-Holland
dhr. drs. M.A. de Boer
Tel.: (072) 519 57 76
E-mail: mboer@alkmaar.kvk.nl

Bedrijvenregister Zuid-Kennemerland + IJmond
Werkgebied: Haarlem e.o.
Dhr. A. de Haan (I&O Research/LISA)
Tel.: (053) 482 50 10
E-mail: info@lisa.nl

Bedrijvenregister Meerlanden
Werkgebied: Gemeente Haarlemmermeer e.o.
dhr. A. Reijneveld
Tel.: (023) 567 61 30
E-mail: Ad.Reijneveld@haarlemmermeer.nl

Vestigingenregister Amsterdam
Werkgebied: Gemeente Amsterdam e.o.
mevr. C. van Oosteren
Tel.: (020) 527 94 12
E-mail: c.oosteren@os.amsterdam.nl

Register Gooi- & Vechtstreek
Werkgebied Hilversum e.o.
dhr. A. de Haan (I&O Research/LISA)
Tel.: (053) 482 50 10
E-mail: info@lisa.nl

Provinciaal Arbeidsplaatsenregister (PAR) Utrecht
Werkgebied: Provincie Utrecht
dhr. drs. M. Bergmeijer
Tel.: (030) 258 23 91
E-mail: Maarten.Bergmeijer@provincie-utrecht.nl

Provinciale Werkgelegenheids-enquête (PWE) Gelderland
Werkgebied: Provincie Gelderland
dhr. drs. F.J. Viersen
Tel.: (026) 359 91 71
E-mail: f.viersen@prv.gelderland.nl

Werkgelegenheidsregister Stadsgewest Haaglanden
Werkgebied: Stadsgewest Haaglanden
dhr. G. Scholtens
Tel.: (010) 204 10 63
E-mail: g.scholtens@haaglanden.nl

Bedrijvenregister Zuid-Holland (BRZ)
Werkgebied: Rijnmond en Rijnstreek
mevr. D. Zoeteman
Tel.: (010) 204 10 42
E-mail: d.zoeteman.bgs@XS4ALL.nl

Vestigingenregister West-Brabant
Werkgebied West-Brabant
Dhr. W. Oijen
Tel.: (076) 529 35 03
E-mail: wf.oijen@breda.nl

Vestigingenregister Midden-Brabant
Werkgebied Tilburg e.o.
Dhr. T. Doornbos
Tel.: (013) 542 86 52
E-mail: tom.doornbos@tilburg.nl

Vestigingenregister Eindhoven
Werkgebied gemeente Eindhoven e.o.
Dhr. H. Ten Caten
Tel.: (040) 238 23 55
E-mail: h.ten.caten@eindhoven.nl

Vestigingenregister Helmond
Werkgebied gemeente Helmond e.o.
Dhr. W. Maasackers
Tel.: (0492) 58 72 95
E-mail: w.maasackers@helmond.nl

Vestigingenregister Noordoost Noord-Brabant
Werkgebied: Provincie Noord-Brabant
Dhr. A. de Haan (I&O Research/LISA)
Tel.: (053) 482 50 10
E-mail: info@lisa.nl

Regionale Informatiebank Bedrijven en Instellingen Zeeland (RIBIZ)
Werkgebied: Provincie Zeeland
dhr. R. Lucas
Tel.: (0118) 673 537
E-mail: r.lucas@zeeland.kvk.nl

Vestigingenregister Limburg
Werkgebied: Provincie Limburg
dhr. R.C.M. Vaessens
Tel.: (043) 388 36 13
E-mail: r.vaessens@etil.nl

Lisa website

Data op de LISA-website

LISA is een databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. Alle mogelijke selecties zijn beschikbaar. Neem hiervoor contact op met de LISA Projectorganisatie.

De website van LISA biedt u daarnaast de mogelijkheid om zelf werkgelegenheidsinformatie te downloaden. Ook hier kunt u eigen selecties maken. Zowel op landelijk niveau als op het niveau van provincies, COROP-gebieden en gemeenten is informatie rechtstreeks te downloaden. Ook zijn uitsplittingen naar sector mogelijk. De informatie is beschikbaar vanaf 1996.

